

1. Referentie

Referentie	Verhagen, S., van Wel, F., ter Bogt, T. & Hibbel, B. (2000). Kort op 200 beats per minute. De jeugdcultuur van gabbers. <i>Pedagogiek</i> , 20, (2), 140-151.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

De gabbercultuur kan beschouwd worden als de spraakmakende Nederlandse jeugdcultuur van het afgelopen decennium. Gedurende vele jaren is de gabbercultuur onderworpen aan een negatieve stereotypering in de media. In dit artikel wordt een studie voorgesteld, uitgevoerd bij 1147 Nederlandse adolescenten, waarbij gabbers vergeleken worden met hun 'normale' leeftijdsgenoten. De centrale vraag hierbij is wat gabbers speciaal maakt en in hoeverre zij verschillen van 'normale' leeftijdsgenoten (zowel o.v.v. verschillende opvattingen als achtergrondkenmerken en vrijetijdsgedrag).

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Adolescenten, jeugd- & gabbercultuur, stereotypering, vergelijkend onderzoek

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Verhagen Stijn, van Wel Frits, ter Bort Tom & Hibbel Belinda. Capaciteitsgroep Kinder- en Jeugdstudies Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Utrecht Postbus 80.140 3508 TC Utrecht Nederland Tel: +3130/ 253 20 12 Fax: +3130/ 253 91 41 pedsecr@fss.uu.nl http://www.uu.nl/uupublish/onderwijs/opleidingen/pedagogiek/15701main.html Capaciteitsgroep Algemene Pedagogiek en Orthopedagogiek Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Utrecht Postbus 80.140 3508 TC Utrecht Nederland Tel: +3130/ 253 46 01 Fax: +3130/ 253 77 31 ipedon@mail.fss.uu.nl http://www.uu.nl/uupublish/onderwijs/opleidingen/pedagogiek/15701main.html

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	De gabberidentiteit: wat maakt gabbers speciaal en in hoeverre verschillen zij van 'normale' leeftijdsgenoten?
-----------------	--

Hypothesen	Er wordt gewerkt met een conceptueel model bestaande uit 4 clusters: achtergrondkenmerken, attitudes, gabber en vrijetijdsgedrag. Tussen de verschillende clusters, evenals binnenin de clusters worden verschillende hypothesen aangebracht... De hypothesen: De gabberidentiteit bestaat voornamelijk onder laag opgeleide jongeren, bij jongens en onder autochtonen. Gelovige jongeren lopen dan weer minder warm voor de gabberidentiteit. De gabberidentiteit is populairder bij jongere adolescenten dan bij oudere adolescenten. Autochtone en oudere adolescenten volgen een hogere opleiding. De religieuze betrokkenheid is groter bij allochtonen en jongere adolescenten. (<i>cluster 1</i>) Gabbers etaleren een zeker verzet tegen de burgerlijke/ouderlijke levensstijl. Gabbers hebben een meer hedonistische levensinstelling, hebben een tolerantere opstelling t.o.v. drugs en staan intoleranter t.o.v. minderheden dan hun leeftijdsgenoten. Ook wordt voorspeld dat burgerlijkheid gepaard gaat met etnocentrische denkbeelden, dat deze levenshouding zich slecht verdraagt met een hedonistische levensinstelling en een negatieve opstelling t.o.v. drugs impliceert (dit terwijl hedonistische jongeren een positieve attitude t.o.v. druggebruik hebben). (<i>cluster 2</i>) Het zwaartepunt van de gabberidentiteit situeert zich hoofdzakelijk in de voorkeur voor gabbermuziek en dito kledij. (<i>cluster 3</i>) De keuze voor gabber zal zich uiten in het bezoeken van gabberparty's en frequenter druggebruik. Het zwaartepunt van de gabberidentiteit ligt dus bij de buitenkant. (<i>cluster 4</i>)
------------	--

6. Methode

Onderzoeks-methode	Het onderzoek betreft kwantitatief onderzoek, meer bepaald een schriftelijke vragenlijst met (voornamelijk) gesloten antwoordmogelijkheden
Onderzochte groep	n = 1134 De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 15.7 jaar en varieert tussen 12 en 20 jaar (4% van de respondenten bevindt zich wel in de leeftijdscategorie 21-28 jaar). De verhouding jongens-meisjes bij de respondenten is respectievelijk 54 en 46%. De bevraagde jongeren zijn leerlingen uit 8 scholen in 4 Nederlandse steden. (de verdeling o.v.v. de opleidingsniveaus is als volgt; vbo: 9%, mavo 33%, mbo 25%, havo/vwo 27% & hbo 27%).
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Gabberidentiteit	De negatieve stereotypering van de gabbercultuur blijkt slechts deels te kloppen. Gabbers zijn anders dan andere jongeren, maar minder speciaal dan hen wordt toegeschreven. Vooral op het vlak van muziek- en outfitsmaak blijken de verschillen duidelijk, terwijl de opvattingen en attitudes weinig of niet afwijken van deze van de leeftijdsgenoten. Ook o.v.v. druggebruik en een racistische houding t.o.v. allochtonen blijkt de stereotypering onjuist: de gabberidentiteit blijkt slechts deels gemarkeerd te worden door de houding tegenover buitenlanders en is niet van invloed op het druggebruik (deze 2 toegeschreven eigenschappen blijken echter wel verbonden te zijn met een 'provocerende' gabberoutfit, dewelke tijdens het onderzoek slechts 2 à 3% vertegenwoordigde). Het wordt geopperd dat voornamelijk deze 'harde kern' de media en publieke opinie hebben beroerd. Ten slotte wordt in de conclusie ook aangehaald dat het ontbreken van sterke verbanden tussen 'gabber' en de onderzochte achtergrondkenmerken, attitudes en vrijetijdsgedrag wellicht te verklaren is vanuit een verandering van de gabbercultuur medio 1997 – er is sprake van een evolutie naar een eerder massaal en veel diffuser fenomeen ('zwabber' of nep-gabber genoemd). Ook het beeld in de media is gekanteld in positieve zin: een waardering van de gabbercultuur en –identiteit voltrok zich.
------------------	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Het onderzoek gaat de (stereotype) samenhang tussen gabbermuziek, gabberstijl en gabberidentiteit en een aantal specifieke gedragingen die aan hen toegeschreven worden na. Deze nieuwe jeugdcultuur kan bekeken worden als de meest spraakmakende jeugdcultuur van het afgelopen decennium.

Begin de jaren '90 ontwikkelde de nieuwe jeugdcultuur van de gabbers zich. Deze evolutie kan bekeken worden als een verdere evolutie van de housemuziek en de techno. De housemuziek werd eind de jaren '80 bekend bij het grote publiek. Meer en meer vonden 'als voetbalsupporters en hooligans beschouwde jongeren' de weg naar de housemuziek om 'helemaal door het lint te gaan'. Er werd afgestapt van de melodieuze *mellow house*, en snellere, strakkere en monotone beats werden de regel in de gabbermuziek. De *housesation* begon uiteen te vallen, en vanaf 1989 gingen deze jongeren hun eigen party's te organiseren (de benaming gabber werd pas enkele jaren later gebruikt). In Nederland lag de bakermat van deze 'stoerdere' party's in Rotterdam, deels als reactie van de Rotterdamse *working class*-jongeren op de hooghartige houding van de Amsterdamse scene. Vanaf 1992 was de house gedegradeerd tot een verzamelnaam van aan substromingen, en ook de in de gabbermuziek ontstonden vele (harde en hardere) substromingen. Het is ook vanaf 1992 dat de gabberidentiteit ontstond als een jeugdcultuur. Een eigen stijl en ordening van kleding, haardracht, houding en jargon werd duidelijk, met als constante een zekere 'hardheid' – een drang om 'door het lint te gaan', een agressieve uitstraling, een 'provocerende kale kop' en een angstaanjagende uniformiteit. Op de party's speelden ook drugs een belangrijke rol. Met de opkomst van de gabbercultuur doken ook de vele negatieve berichten in de media (en de hiermee gepaard gaande stereotypering) op. Onder andere de 'gevoeligheid van deze jongeren voor rechts-extremistisch gedachtegoed' en een 'onverantwoord druggebruik' veroorzaakte veel ophef. Ondanks deze negatieve aandacht groeide de aanhang onder jongeren gestaag, met een hoogtepunt in 1997. Het was in ditzelfde jaar dat dit negatieve beeld gecounterd werd: 'van binnen zijn gabbers juist lief, aardig en sociaal – en bovenal heel gewoon, normaal en burgerlijk'. De ongerustheid die leefde bij het grote publiek werd – in lijn met de *moral panics*-these van Cohen (1972) en Hall et al. (1978) – georchestreerd door de berichtgeving in de media met een – zoals reeds aangehaald – uitermate negatieve beeldvorming.

Bij dit onderzoek stond de vraag naar de gabberidentiteit centraal: wat maakt gabbers speciaal en in hoeverre verschillen ze van andere jongeren. Een conceptueel model – bestaande uit 4 clusters, namelijk achtergrondkenmerken, attitudes, gabber en vrijetijdsgedrag – werd hiervoor ontwikkeld. Het model was gebaseerd op de bestaande onderzoeken betreffende gabbers en het mediabeeld van deze jongeren. De samenhang werd onderzocht tussen gabbermuziek, gabberstijl en gabberidentiteit en een aantal specifieke attitudes en gedragingen die aan hen worden toegeschreven. Als hypothese werd gesteld dat de kern van de gabberidentiteit zich 'aan de buitenkant' manifesteert, maar ook opvattingen (*cluster 2*) werden onderzocht. Verder werden 5 achtergrondkenmerken (*cluster 1*) meegenomen in het onderzoek: geslacht, leeftijd, etniciteit, opleiding en religie. Het onderzoek werd uitgevoerd bij 1134 leerlingen van 8 Nederlandse scholen (met een leeftijd die schommelde tussen 12 en 28 – in de leeftijdscategorie 21-28 jaar bevond zich echter slechts 4% van de respondenten), dit door gebruik te maken van een vragenlijst met grotendeels vaste antwoordalternatieven.

Met de resultaten kwamen verschillende verbanden en effecten tot uiting, zowel binnen de clusters als ertussen. Het onderschrijven van de gabberidentiteit wortelt – conform de hypothese dat de identiteit zich voornamelijk in de 'buitenkant' situeert – primair in de voorkeur voor gabbermuziek en secundair in de kledingstijl. Deze specifieke outfit gaat dan weer terug op de muzikale voorkeur. Als antwoord op de onderzoeksvraag werd geconstateerd dat gabbers 'slechts een beetje' verschillen van hun leeftijdgenoten – gabbers zijn minder speciaal dan hen wordt toegeschreven. Vooral op het vlak van muziek- en outfitsmaak blijken de verschillen duidelijk, terwijl de opvattingen en attitudes (*cluster 2*) weinig of niet afwijken van deze van de leeftijdgenoten. Ook o.v.v. druggebruik en een racistische houding t.o.v. allochtonen blijkt de stereotypering niet juist: de gabberidentiteit blijkt slechts deels gemarkeerd te worden door de houding tegenover buitenlanders en is niet van invloed op het druggebruik (deze 2 toegeschreven eigenschappen blijken echter wel verbonden te zijn met een 'provocerende' gabberoutfit, dewelke tijdens het onderzoek slechts 2 à 3% vertegenwoordigde). Het wordt geopperd dat voornamelijk deze 'harde kern' de media en publieke opinie hebben beroerd. Naast deze zaken worden ook opvallend zwakke verbanden gevonden tussen gabber en de achtergrondkenmerken, attitudes en het vrijetijdsgedrag. Dit is wellicht te verklaren is vanuit een verandering van de gabbercultuur anno 1997 – er is sprake van een evolutie naar een eerder massaal en veel diffuser fenomeen ('zwabber' of nep-gabber genoemd).